

**Södertälje
kommun**

Styrdokument | 2023-05-10

Krisplan

**Södertälje kommunkoncerns plan för hantering, ledning och samverkan vid
extraordinära händelser i fredstid samt höjd beredskap**

Kommunstyrelsens kontor
Säkerhetsavdelningen
sakerhet@sodertalje.se

Krisplan, dnr: KS 20/122

Fastställd av Kommunstyrelsen 2023 -06 -16

Ersätter Krisplan 2020-2022

Giltighet: 2023-2027

Dokumentansvar: Kommunstyrelsens kontor / säkerhetsavdelningen

Innehållsförteckning

1.	Inledning.....	3
1.1	Överenskommelser för krisberedskap och civilt försvar.....	4
1.2	Risk- och sårbarhetsanalys	4
1.3	Syfte	5
1.4	Implementering	5
1.5	Uppföljning.....	5
2.	Principer för krisberedskap och civilt försvar	6
3.	Ledning.....	7
3.1	Beslutsfattande	8
3.2	Politisk ledning	9
3.3	Krisledning	9
3.4	Krigsledning	12
4.	Larmkedja och lägesbild.....	13
4.1	Skapa lägesbild.....	13
5.	Resurser i kommunkoncernen	15
5.1	Tjänsteman i beredskap	15
5.2	Posom-grupp	15
5.3	Kommunikation	15
6.	Samverkan.....	16
6.1	Samverkan Stockholmsregionen	16
6.2	Lokal samverkan Södertälje	16
7.	Ledningsplatser	17
8.	Kostnader för hantering av en samhällsstörning	17

1. Inledning

Samhällets krisberedskap syftar till att värna befolkningens liv, hälsa och samhällets grundläggande värden och funktionalitet. Grunden för beredskapen är att samhällets ordinarie verksamhet - som bedrivs i exempelvis kommuner, regioner, företag och myndigheter - förebygger och hanterar olyckor och mindre omfattande störningar.¹ Vid allvariga händelser eller kriser i samhället kan de vardagliga resurserna behöva förstärkning, men det innebär inte att en annan avdelning eller egen organisation tar vid, utan den ordinarie verksamheten ska med nödvändiga anpassningar och omprioriteringar samt genom samverkan hantera situationen. Det ställer krav på kommunkoncernens strukturer, organisation och medarbetarna. Även om man inte kan vara beredd på allt, är det bra att verka för en god beredskap genom att planera och öva.

Sedan totalförsvarsbeslutet 2015 ska kommunkoncernen utöver att säkerställa en god krisberedskap också bidra till återuppbyggnaden av det civila försvaret och totalförsvaret. Kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar regleras i lag och överenskommelser mellan MSB och SKR². Arbetet inom civilt försvar ska bygga vidare på den fredstida krisberedskapen, därför har Krisplanen vidgats för att också omfatta hanteringen av händelser under höjd beredskap.

För att synliggöra i arbetet att Krisplanen inte längre enbart avser extraordinära händelser i fredstid och för att följa MSB:s *Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar* används i dokumentet termen **samhällsstörning**, för att beskriva "de företeelser och händelser som hotar och ger skadeverkningar på det som ska skyddas i samhället".³ Detta innefattar hela hotskalan från extraordinära händelser i fredstid till händelser under höjd beredskap.

Situationen under en samhällsstörning skiljer sig mot normalläget genom att det kan ställas andra krav på verksamheten, såsom snabbare beslutsprocesser, omprioriteringar eller större behov av samarbete både inom och utanför kommunkoncernens organisation. Krisplanen finns för att underlätta och främja ett samordnat och förutsägbart agerande i kommunkoncernen.

Innehållet i Krisplanen är öppen information. Målgruppen är förtroendevalda (särskilt i kommunstyrelsen), kontorschefer och de kommunala bolagens vd:ar, samt andra nyckelpersoner i kommunkoncernen som i förväg behöver känna till vad som gäller om en samhällsstörning inträffar. Även kommunkoncernens samverkanspartners kan ha nytta av dokumentet för att öka kunskapen om kommunkoncernens planering.

---

¹ MSB, *Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar*, tillgänglig via: [https://rib.msb.se/filer/pdf/28738.pdf] (hämtad den 1 september 2022) s. 23

² MSB och SKR, *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap*, MSB 2018-09779, SKL 18/03101, tillgänglig via: [https://www.msb.se/siteassets/dokument/amnesomraden/krisberedskap-och-civilt-forsvar/finansiering/overenskommelse-kommunernas-krisberedskap-2019-2022-181015.pdf] (hämtad den 26 augusti 2022) och MSB och SKR, *Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar*, SKR 21/01510 MSB 2021-13778, tillgänglig via: [https://www.msb.se/contentassets/129dce3776f84481848a6cff532f7941/overenskommelse-kommuner-civilt-forsvar-2022beslutad.pdf] (hämtad den 26 augusti 2022)

³ MSB, *Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar*, tillgänglig via: [https://rib.msb.se/filer/pdf/28738.pdf] (hämtad den 1 september 2022) s. 21-23

1.1 Överenskommelser för krisberedskap och civilt försvar

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR) har tagit fram två överenskommelser avseende kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar. Överenskommelserna reglerar uppgifterna och ersättningen till kommunerna, och utgår från lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH), förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH) och kommunallagen (2017:725)

I överenskommelsen avseende krisberedskap⁴ anges följande uppgift för kommunen:

Kommunen ska ta fram en plan för hantering av extraordinära händelser. Planen ska innehålla:

- *hur kommunen ska organisera sig under extraordinära händelser.*
- *hur kommunens organisation för krisledning ska bedriva samverkan och ledning i syfte att uppnå inriktning och samordning.*
- *vilka lokaler med nödvändig teknisk utrustning för samverkan och ledning som disponeras vid extraordinära händelser.*

I överenskommelsen avseende civilt försvar anges nedan beskrivning⁵:

Kommunerna ska, enligt 4 § FEH, ha de planer som behövs för verksamheten under höjd beredskap. Dessa ska innehålla uppgifter om den verksamhet som är avsedd att bedrivas under höjd beredskap. Av planerna ska också framgå krigsorganisationen, den personal som ska tjänstgöra i denna och vad som i övrigt behövs för att kommunen ska kunna höja sin beredskap och bedriva verksamheten under höjd beredskap. Planeringen ska, enligt 5 § FEH, avse såväl beredskapshöjningar efter hand som omedelbart intagande av högsta beredskap.

Krisplanen beskriver gemensamma strukturer för ledning, samverkan och larmkedjor tänkta att användas både vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Information om kommunkoncernens anpassade verksamhet och vidare planering för verksamheten under höjd beredskap framgår av krigsorganisationen.

1.2 Risk- och sårbarhetsanalys

Kommunens plan för hantering av extraordinära händelser ska beakta risk- och sårbarhetsanalysen (2 kap, 1 § LEH). Kommunkoncernen arbetar kontinuerligt med risk- och sårbarhetsanalyser samt kontinuitetsplaner för att minska risker, konsekvenser och ta fram reservplaner för att upprätthålla verksamheten under störningar. Dessa tas fram på olika nivåer i organisationen, utifrån de behov och särskilda förutsättningar som påverkar respektive verksamhet. För detta har kommunkoncernen ett digitalt systemstöd där analyser och planering genomförs. Händelser under de senaste åren, inte minst Rysslands invasion av Ukraina, men också covid-19-pandemin och cyberattacker har satt behovet av krisberedskap och civilt försvar i

---

⁴ MSB och SKR, *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019-2022*, MSB 2018-09779, SKL 18/03101, s. 10.

⁵ MSB och SKR, *Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018-2020 med revideringar till och med 2022*, SKR 21/01510 MSB 2021-13778, s.10

fokus. Kommunkoncernens krishantering under pandemin har gett organisationen praktisk erfarenhet av omfattande krisledning.

1.3 Syfte

I det här styrdokumentet beskrivs en gemensam struktur för kommunkoncernens larmkedja, ledning och samverkan för kommunkoncernen övergripande, kontor och bolag vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Styrdokumentet omfattar hela kommunkoncernen.

1.4 Implementering

Varje kontor och bolag ansvarar för att utarbeta de rutiner som behövs för de egna kontoret/bolaget utifrån vad som anges Krisplanen.

För att den gemensamma strukturen som anges styrdokumentet i ska fungera effektivt krävs kontinuerlig övning och utbildning. Utbildningsplanen för krisberedskap och civilt försvar beslutas av stadsdirektör.

1.5 Uppföljning

Dokumentet ska revideras av kommunfullmäktige senast december 2027. Hanteringen av samhällsstörningar som inträffar under styrdokumentets giltighetstid ska utvärderas och erfarenheterna ska beaktas i revideringen.

2. Principer för krisberedskap och civilt försvar

Syftet med krisberedskap och civilt försvar är att skydda grundläggande värden⁶:

- Människors liv och hälsa.
- Samhällets funktionalitet.
- Demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.
- Miljö och ekonomiska värden.
- Nationell suveränitet.

Värdena som ska skyddas är i grunden likvärdiga och utgångspunkten är därför att de inte ska ställas mot varandra. Beroende på sammanhanget kan dock prioriteringar krävas.⁷

Det svenska systemet för samhällsskydd och beredskap regleras i grunden av ansvars-, närhets- och likhetsprincipen. Detta framgår av olika utredningar, förarbeten och propositioner, men principerna som sådana är inte definierade i lag.⁸

Ansvarsprincipen - innebär att den som har ansvar för en verksamhet i normala situationer också har motsvarande ansvar vid en störning i samhället. Regeringen har tydliggjort att ansvarsprincipen även innebär att alla aktörer som berörs av en störning, direkt eller indirekt och kan bidra till att hantera konsekvenserna har ett ansvar att agera även i osäkra lägen. Ansvarsprincipen innebär också att aktörerna ska stödja och samverka med varandra, detta brukar kallas den utökade ansvarsprincipen.

Närhetsprincipen - innebär att samhällsstörningar ska hanteras där de inträffar och av de som är närmast berörda och ansvariga.

Likhetsprincipen - innebär att aktörer inte ska göra större förändringar i organisationen än vad situationen kräver. Verksamheten under samhällsstörningar ska alltså fungera som vid normala förhållanden, så långt det är möjligt.

Kommunkoncernens arbete med civilt försvar bygger vidare på den fredstida krisberedskapen. Situationen under höjd beredskap antas dock vara en annan än i extraordinära händelser i fredstid vad gäller händelsernas beskaffenhet och att andra juridiska förutsättningar råder som påverkar hur kommunen kan agera och påverkas.

⁶ MSB, *Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar*, tillgänglig via: [<https://rib.msb.se/filer/pdf/28738.pdf>] (hämtad den 1 september 2022) s. 15

⁷ Ibid.

⁸ Ibid. s. 24

3. Ledning

I det här avsnittet beskrivs strukturer för krisledning i kommunkoncernen samt den ledning som ska ske under höjd beredskap.

Vid en samhällsstörning finns behov av särskild ledning och styrning för att exempelvis kunna fatta beslut snabbt, prioritera om resurser och för att skapa lägesbild och samverkan. Ledningen behöver kunna sammankallas snabbt, arbeta under svåra förhållanden och under längre perioder än normalt. Beroende på hur omfattande samhällsstörningen är kan delar eller hela kommunkoncernens krisledningsorganisation behöva aktiveras. Det är därför viktigt att personer i nyckelfunktioner kan ersättas och rotera.

Behovet av särskild ledning – **krisledning** i fredstid eller **krigsledning** under höjd beredskap – beror på hur samhällsstörningen är beskaffad. Under höjd beredskap väntas lägesuppfattningen och förmågan till ledning och samverkan vara försämrade.⁹

Kommunkoncernens ledning påverkas också av vilka lagar som gäller - dessa skiljer sig om det är en extraordinär händelse i fredstid eller höjd beredskap.

Extraordinär händelse definieras i 1 kap., 4 § LEH som en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller en region.

Om händelsen medför att krisledningsnämnden behöver sammankallas för att hantera situationen beslutar ordförande för krisledningsnämnden om detta (2 kap., 3 § LEH). Kommunkoncernen kan alltså själv avgöra om en händelse ska anses som extraordinär.

Höjd beredskap beskrivs i lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap och är ett samlingsbegrepp som kan innebära **skärpt** eller **högsta** beredskap. Om Sverige är i krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen besluta om höjd beredskap. Om regeringen beslutar om höjd beredskap kan det gälla hela landet, delar av landet eller en viss verksamhet. Dock gäller att om Sverige är i krig råder automatiskt högsta beredskap, utan att regeringen behöver fatta beslut om det. Under höjd beredskap ansvarar kommunstyrelsen för ledningen av den del av det civila försvaret som kommunen ska bedriva (3 kap., 2 § LEH).

Vid en extraordinär händelse i fredstid ska kommunkoncernen enligt likhetsprincipen så långt som möjligt ska fortsätta driva den ordinarie verksamheten. Vid högsta beredskap ska kommunen istället helt övergå i sin krigsorganisation, vilket kan innebära att en del verksamheter pausas eller stängs ned.

Det finns också ett tillstånd mellan krig och fred som brukar benämnas **gråzon**. I en gråzon kan en angripare genomföra antagonistiska handlingar, exempelvis sabotage eller desinformationsspridning, men på ett sådant sätt att det inte ska uppfattas som en krigshandling. Det innebär att hanteringen av störningar i gråzon faller inom ramen för fredstida extraordinära händelser.

---

⁹ Försvarmakten och MSB, *Handlingskraft - Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025*, tillgänglig via: [<https://www.forsvarsmakten.se/siteassets/4-om-myndigheten/dokumentfiler/handlingskraft.pdf>] (hämtad den 26 juni 2022) s. 17

3.1 Beslutsfattande

Beslutsfattande under en samhällsstörning sker under svårare förhållanden än normalt. Det kan vara svårt att få information, behövas snabba åtgärder och vara svårt att utvärdera effekterna av olika alternativ.

För att verksamheten i kommunkoncernen ska fungera väl under samhällsstörningar är det viktigt att ansvariga chefer på alla nivåer i organisationen är väl förtrogna med sitt mandat. Om det finns osäkerheter kring detta behöver det lyftas med närmast överordnade chef.

Den som ska fatta ett beslut vid hanteringen av samhällsstörningar har inte alltid tillgång till alla alternativ, eller kan räkna ut vilket alternativ som ger det bästa resultatet. Det är därför bra att utgå ifrån nedan principer i en sådan situation och fatta beslut:

- i en medveten process som är transparent och kommunicerbar, även om det tar tid och är jobbigt
- ”med penna och papper”, eftersom det bidrar till att tänka analytiskt och hjälper till att hålla ordning på mycket information
- tillsammans med andra människor, så att ni kan hjälpas åt att upptäcka felaktigheter och missuppfattningar.¹⁰

---

¹⁰ MSB, *Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar*, tillgänglig via: [<https://rib.msb.se/filer/pdf/28738.pdf>] (hämtad den 1 september 2022) s. 55f

3.2 Politisk ledning

3.2.1 Kommunstyrelsen och krisledningsnämnden

I kommuner och regioner ska det finnas en krisledningsnämnd för att fullgöra uppgifter under extraordinära händelser i fredstid.

Krisledningsnämndens befogenheter framgår av 2 kap., 2 - 6 §§ LEH och krisledningsnämndens reglemente.

Under höjd beredskap är kommunstyrelsen ansvarig för ledningen av den del av det civila försvaret som kommunen ska bedriva (3 kap., 2 § LEH). I lagen om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m. (1988:97) framgår bestämmelser kring beslutsförhet och möjligheten till förenklad styrning under höjd beredskap för kommunens nämnder, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige, dock inte för de kommunala bolagen.¹¹

3.3 Krisledning

3.3.1 Central krisledning

Den centrala krisledningen är kommunens och bolagskoncernens samlade ledning för hantering av extraordinära händelser i fredstid. Stadsdirektör beslutar om hur central krisledning och krisledningsgrupper ska utformas. Förutsättningar vid den rådande situationen kan innebära att ledningsgruppen behöver utformas på olika sätt.

Central krisledning ska, utifrån nationell och regional inriktning när sådan finns, lokal nulägesbild och prognos, besluta om inriktning och prioritering för kommunkoncernens hantering av samhällsstörningen.

Kommunförvaltningens ledningsgrupp är fortsatt ansvarig för kommunkoncernens ordinarie styrning och ledning, medan central krisledning hanterar samhällsstörningen.

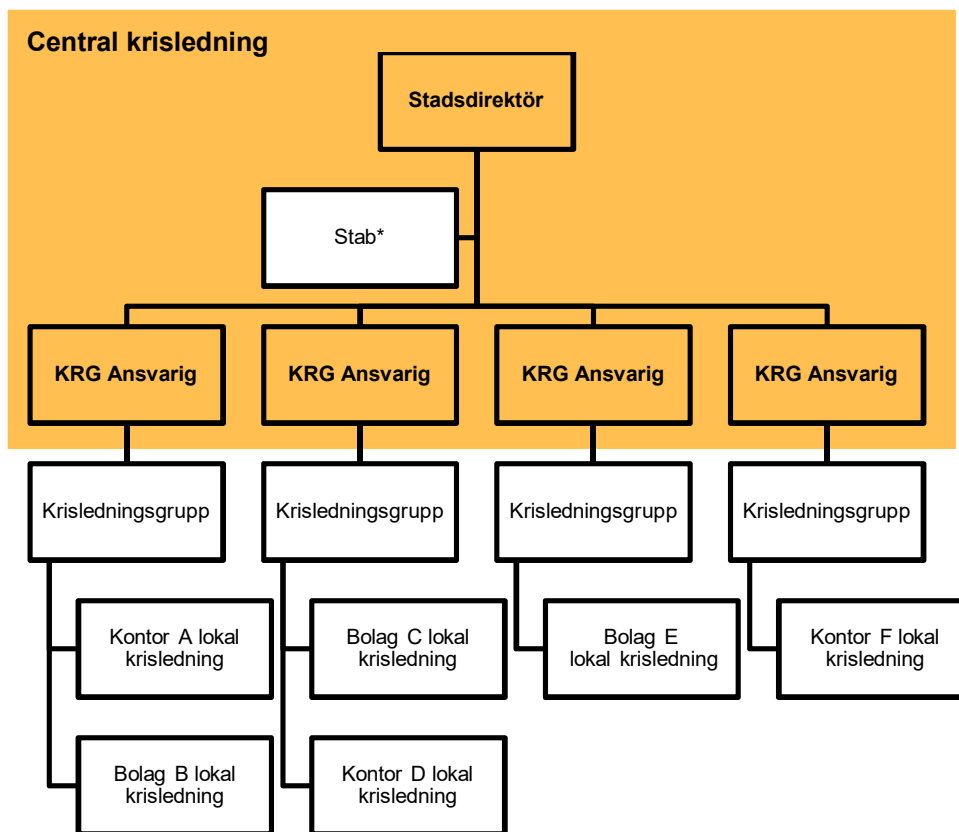
Central krisledning ska också samverka med aktörer för att åstadkomma bästa effekt vid ett gemensamt agerande.

Sammansättning

Central krisledning består av krigsledningsgruppsansvarig (KRG-ansvarig) för kommunkoncernens krisledningsgrupper, alltså den som utsetts av stadsdirektör som ansvarig att samordna krisledningsgruppens arbete. För varje funktion inklusive krigsledningsgruppsansvarig (KRG-ansvarig) ska en förste och andre ersättare utses. Kontorschefer i förvaltningen och vd:ar i kommunala bolagen har en särskild skyldighet att ha kunskap om krisledning och beredskap och att snabbt kunna inställa sig i händelse av att central krisledning behöver sammankallas. Ersättarna ska involveras i arbetet för att möjliggöra ett roterande schema vid långvariga kriser.

---

¹¹ Det finns inte motsvarande förändringar för styrningen av de kommunala bolagen som för kommunstyrelsen, kommunfullmäktige och nämnderna vid höjd beredskap. Bedömningen har varit att inte krävs särskild reglering gällande kommunala bolag, utan att kommunen kan genom sitt ägande med stöd av aktiebolagslagen ge de regler som behövs. Förfogandelagen (1978:262) ger dock möjlighet att ålägga de kommunala bolagen att producera varor eller tjänster för totalförsvarets behov.

*Observera att de som ingår i staben inte bör vara beslutsfattare i krisledningen.

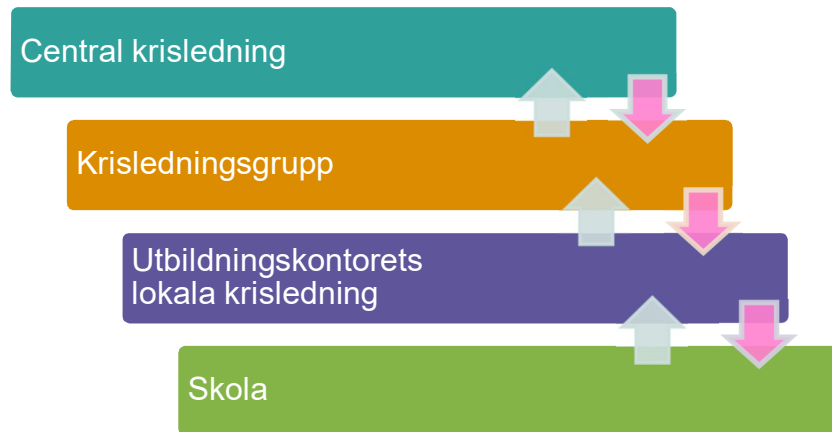
3.3.2 Krisledning på olika nivåer i förvaltningen och bolag

Krisledningsgrupper

Kontor och bolag ska på ledningsnivå vara beredda att delta i arbetet i central krisledning och samverka med övriga kontor och bolag.

Krisledningsgrupperna ska sammanställa och förmedla information från de lokala krisledningarna till central krisledning och vice versa.

Stadsdirektören beslutar om hur kontor och bolag ska samlas i krisledningsgrupper. Ett kontor eller bolag kan ensamt utgöra en krisledningsgrupp, medan andra kan bestå av både kontor och bolag.

1 Exempel på informationsflöde från en skola via ledningsgrupp och lokal krisledning in till central krisledning och tillbaka.

Lokal krisledning

Kontor och bolag ska regelbundet se över sina behov av att inrätta, utbilda och öva lokala krisledningar. Hur organisationernas ordinarie struktur och verksamhet ser ut påverkar om det behövs krisledning på flera olika nivåer – en större organisation med decentraliserad styrning kan behöva en krisledningsorganisation som verkar på fler nivåer, medan en mindre organisation kanske inte behöver dela upp sin krisledning på samma sätt.

Lokal krisledning ska, utifrån inriktning beslutad av central krisledning, lokal nulägesbild och prognos, besluta om inriktning och prioritering för det egna kontoret eller bolaget.

Lokal krisledning ska också skapa och uppdatera lägesbild för kontoret eller bolaget att delge krisledningsgrupp och central krisledning.

Kontorschef inom förvaltningen och vd:ar inom de kommunala bolagen beslutar om utformningen av kontorets eller bolagets krisledning.

3.3.3 Ledningsstöd - stab

Stabstöd behövs på alla nivåer i såväl central krisledning, som i krisledningsgrupper och lokala krisledningar. En stab är en grupp som bereder och håller ihop arbetet vid en kris så att beslutsfattaren (krisledningen) kan få bra beslutsunderlag.

Staben leds av en stabschef. Stabschefen ansvarar för att bygga stabens organisation anpassat efter behov, leda stabens arbete och bereda förslag till beslut till beslutsfattare. Stabschefen ansvarar för stabens uthållighet under given tidsram och att stabens förmåga svarar mot antagna behov.

Staben kan sättas samman på olika sätt, det finns ingen aktörsgemensam definition av begreppet i Sverige. En vanlig modell för staber är Nato-strukturen som består av tio funktioner samt stabschef: K0 Stabs och funktionsstöd, K1 Personal, K2 Säkerhet, K3 Genomförande och operativ ledning, K4 Logistik och resurser, K5 Lägesbild, planering och analys, K6 Samband, K7 Kommunikation, K8:1 Ekonomi, K8:2 Juridik samt K9 Samverkan. En så omfattande stab där alla funktioner i en Nato-struktur behövs inte alltid, utan det kan vara tillräckligt med att aktivera vissa funktioner.

I Södertälje kommunkoncern ska stabsstödet till krisledningarna innefatta **minst** följande:

- Funktion **stabschef**
- Funktion **administration/dokumentation** (motsvarande K0)
- Funktion **kommunikation** (motsvarande K7)
- Funktion **samverkan** (motsvarande K9)

Observera att de som ingår i staben inte bör vara beslutsfattare i krisledningen.

För central krisledning utgör kommunstyrelsens kontor ett viktigt ledningsstöd, såsom kontoret också utgör för kommunförvaltningens ledningsgrupp och politisk ledning i normalläget.

3.4 Krigsledning

Södertälje kommunkoncerns ledningsstruktur under höjd beredskap ska följa strukturen som beskrivits för krisledning. I beskrivningen av krigsorganisationen fastslås bemanning för ledning och stab.

Under högsta beredskap ersätter central krigsledning kommunförvaltningens ledningsgrupp och har då ansvaret att under kommunstyrelsen leda och styra krigsorganisationen.

4. Larmkedja och lägesbild

I enlighet med **närhetsprincipen** ska samhällsstörningar hanteras där de inträffar av de som är berörda och ansvariga. Det är dock viktigt att larma när det behövs och det hellre en gång för mycket än en gång för lite.

Larm vid fara för liv, egendom eller miljö sker först till **112**. För den fortsatta hanteringen i kommunkoncernen larmas **överordnad chef** och vid behov **tjänsteman i beredskap** (TiB).

För att snabbt kunna bedöma situationen behöver en lägesbild sammanställas, utifrån vilken man kan avgöra om befintliga resurser behöver förstärkas och om man behöver begära hjälp.

4.1 Skapa lägesbild

Steg 1: Beskriv nuläget.

För att kunna göra detta, ska den närmast berörda lokala krisledningen sammankallas och ställa sig följande fem frågor:

- a) Vad har hänt?
- b) Var har det hänt?
- c) Vilka är drabbade?
- d) När har det hänt?
- e) Varför har det hänt?

Frågorna ska diskuteras i gruppen, dokumenteras och gärna visualiseras (på t.ex. whiteboard). Syftet med detta är att gruppen relativt snabbt och översiktligt ska kunna avge en gemensam bedömning av nuläget.

Steg 2: Genomför situationsanalys.

Undersök om det händelsen fått/kan få en betydande påverkan på de grundläggande värdena:

- Människors liv och hälsa.
- Samhällets funktionalitet.
- Demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.
- Miljö och ekonomiska värden.
- Nationell suveränitet.

Situationsanalysen leder fram till något av följande alternativ:

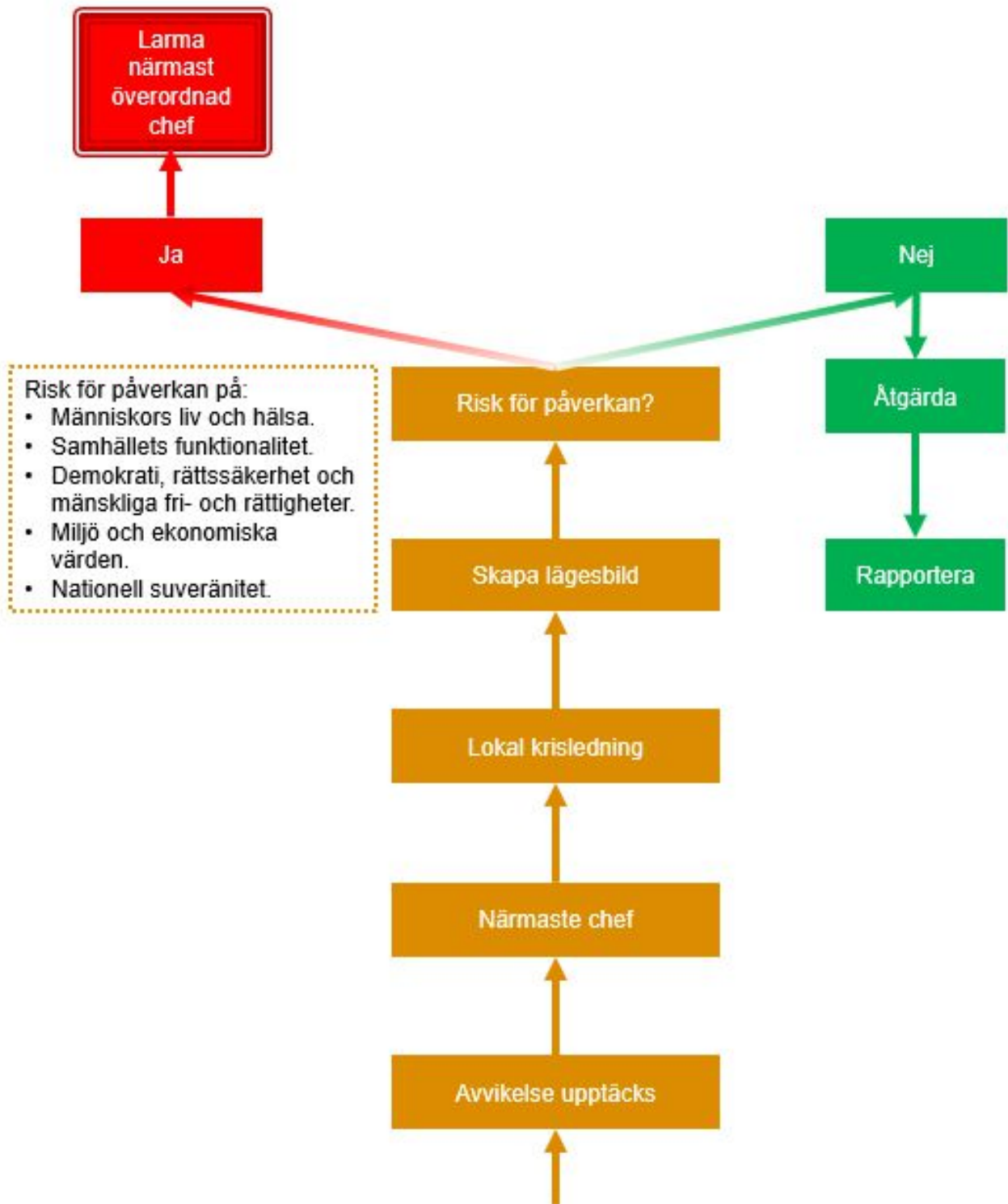
➔ Om NEJ, ingen betydande påverkan:

• Situationen kan lösas lokalt och händelsen ska dokumenteras som en avvikande händelse. Dokumentera hanteringen med syfte att ta till vara erfarenheter för fortsatt förbättringsarbete. (incidentrapportering).

➔ Om JA, betydande påverkan:

• Meddela överordnad i organisationen och vid behov även tjänsteman i beredskap. I överordnad ledningsgrupp tar arbetet vid med fortsatt analys utifrån den framtagna lägesbilden. Vid behov lyfts hanteringen vidare i organisationen, ytterst till krisledningsnämnd eller kommunstyrelsen.

Viktigt! Säkerställ att aktuella larmlistor och rutiner finns för verksamheten. Dokumentationen ska vara tillgänglig både i pappersformat och digitalt.

5. Resurser i kommunkoncernen

5.1 Tjänsteman i beredskap

Södertälje kommun inrättade uppdraget tjänsteman i beredskap (TiB) 2010. TiB är kommunkoncernens primära kontaktperson både internt och för andra myndigheter vid akuta händelser inom kommunens geografiska ansvarsområde på framförallt jourtid, kvällar och helger. TiB nås på via telefon och kontaktas vid avvikande händelser, olyckor och samhällsstörningar av större omfattning som riskerar att påverka liv och hälsa, kommunkoncernens fastigheter eller egendom, kommunala gator och mark, kommunkoncernens personal och dess verksamheter, eller händelser som riskerar att påverka kommunens medborgare i större omfattning.

TiB har ansvaret för att **bedöma situationen**, **aktivera** andra resurser inom och utanför organisationen, **informera** berörda personer/funktioner, **samverka** med andra berörda parter och **länka/överlämna** ansvaret till antingen ordinarie linjefunktion eller till krisledning om en sådan behöver startas upp.

5.2 Posom-grupp

Posom är förkortning för Psykiskt och Socialt Omhändertagande.

Vid olyckor och allvarliga händelser ska Posom-gruppen ge krisstöd till drabbade och deras anhöriga under den akuta fasen av en händelse. Med krisstöd avses medmänskligt, praktiskt, psykologiskt och socialt stöd. Exempelvis innebär detta att lindra i den akuta fasen, minska risken för psykisk ohälsa på sikt och tillgodose de grundläggande behoven. Posom-gruppen aktiveras vid olyckor eller andra händelser där många personer kan vara drabbade eller då händelsen har en stor påverkan på samhället i övrigt. Efter det akuta skedet slussar sedan Posom-gruppen in kvarvarande ärenden in i ordinarie organisation inom kommunen.

5.3 Kommunikation

Kommunikationsavdelningen med kommunikationsenhetens och kontaktcenters verksamheter vid kommunstyrelsens kontor samverkar i kommunkoncernens arbete med kriskommunikation.

Kommunikationsavdelningen har ett utpekat ansvar för att genomföra kriskommunikationsinsatser utifrån inriktning och behov beslutade på central krisledning och ge organisationen stöd i frågor om kommunikation vid kriser.

I arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser ska också behovet av kriskommunikation vid olika händelser analyseras och i den mån det är möjligt förberedas för att möjliggöra en effektiv hantering.

5.3.1 Kommunikatör i beredskap (KiB)

Till sin hjälp har TiB en kommunikatör i beredskap (KiB) som samordnar och hanterar kriskommunikationen. Det kan handla om intern kommunikation, extern kommunikation på webbplatser och i sociala medier, till aktörer utanför den kommunala organisationen, till journalister, invånare och besökare inom kommunens geografiska område. KiB har beredskap enligt ett rullande schema året runt.

6. Samverkan

Flera aktörer kan vara berörda, direkt eller indirekt, av en samhällsstörning, och har ofta olika perspektiv eller utgångspunkter. En god samverkan kan vara svårt att upprätta under en samhällsstörning. Förståelse för varandras perspektiv och värdegrunder bör utvecklas redan i planeringsarbetet för att ge en gemensam nyttoeffekt.¹² Det bästa är alltså att upprätta samverkan i normalläge för att kunna aktivera och hitta rätt kanaler när det väl behövs.

Enligt regeringen bör aktörer inom samhällsskydd och beredskap arbeta för att uppnå en gemensam syn på vad som är skyddsvärt och för att samordna resurser vid kriser. En sådan samlad syn omfattar hela hotskalan, från förberedelser till akut hantering, återuppbyggnad och lärande.¹³

Samverkan är en viktig del i kommunkoncernens ordinarie arbete och verksamheter ingår i olika nätverk och forum. Dessa kan också i vissa fall användas vid extraordinära händelser och höjd beredskap, för kunskapsinhämtning eller råd.

6.1 Samverkan Stockholmsregionen

Samverkan Stockholmsregionen (SSR) är en gemensam satsning mellan 37 myndigheter, kommuner och regionen i Stockholms län i Stockholmsregionen som verkar för en trygg, säker och störningsfri region. SSR kan ses som en gemensam infrastruktur där gemensamma mål, processer, metoder och resurser underlättar och stödjer aktörerna i att nå övergripande mål och de konkreta leveranser som krävs för att åstadkomma skillnad i samhället vid samhällsstörningar.

SSR ägs, drivs, bekostas och förvaltas gemensamt av dess medlemsorganisationer. Medlemskapet bygger på frivillighet och att samarbete är stärkande – varje enskild aktör har begränsat handlingsutrymme och resurser att hantera händelser och störningar i regionen.

6.2 Lokal samverkan Södertälje

Lokal samverkan sker enligt 3 kap., 4 § LEH; att utifrån det geografiska områdesansvaret verka för att samverkan och samordning sker mellan de samhällskritiska verksamheter som bedrivs i kommunen av olika aktörer.

---

¹² MSB, *Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar*, tillgänglig via: [<https://rib.msb.se/filer/pdf/28738.pdf>] (hämtad den 1 september 2022) s. 29

¹³ Ibid.

7. Ledningsplatser

Vid extraordinär händelse i fredstid och under höjd beredskap finns möjlighet att samla central krisledning och krisledningsnämnd eller kommunstyrelsen på olika ledningsplatser. Dessa kommuniceras till berörda och information om mötesplats och tidpunkt för mötet ska hanteras med hög informationssäkerhet.

Det är viktigt att respektive ledningsnivå i kommunkoncernen i sin kontinuitetsplanering tar höjd för att det kan vara svårt eller omöjligt att kommunicera digitalt och att det kan vara nödvändigt att utse en tid och plats där man möts i sådana fall.

8. Kostnader för hantering av en samhällsstörning

Kostnader som uppstår i och med hanteringen av en samhällsstörning ska särredovisas för att ge möjlighet för utvärdering och i vissa fall kunna äska stadsbidrag.